

ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджується роль оборотного капіталу у забезпеченні фінансової стабільності підприємства. Розглядаються його структура, функції та вплив на платоспроможність, ліквідність і ефективність використання ресурсів. Підкреслюється значення оптимального управління оборотним капіталом та адаптації стратегії до зовнішніх викликів для зниження фінансових ризиків і підтримки конкурентоспроможності.

Ключові слова: оборотний капітал, фінансова стабільність, ліквідність підприємства, управління оборотними активами.

WORKING CAPITAL IN ENSURING THE FINANCIAL STABILITY OF AN ENTERPRISE

Abstract

The role of working capital in ensuring the financial stability of an enterprise is examined. Its structure, functions, and impact on solvency, liquidity, and resource use efficiency are analyzed. The importance of optimal working capital management and the adaptation of strategies to external challenges is emphasized to reduce financial risks and maintain competitiveness.

Key words: working capital, financial stability, enterprise liquidity, management of current assets.

Вступ

Оборотний капітал є невід'ємною складовою фінансової діяльності підприємства, яка забезпечує безперервність його поточної діяльності, підтримання платоспроможності та своєчасне виконання фінансових зобов'язань. В умовах сучасної ринкової економіки ефективне управління оборотним капіталом набуває особливого значення, оскільки виступає одним із ключових чинників фінансової стабільності підприємства та формування його конкурентних переваг.

Результати дослідження

Оборотний капітал є частиною сукупного капіталу підприємства, що авансується в оборотні активи та бере безпосередню участь у виробничому й оборотному циклах, послідовно трансформуючись у готову продукцію та грошові кошти впродовж одного операційного циклу або звітного року. До його основних елементів належать грошові кошти, дебіторська заборгованість, виробничі запаси та інші оборотні активи. Оборотний капітал характеризується не лише обсягом, а й структурою та рівнем ліквідності активів, що формують обігові засоби підприємства та визначають ефективність його поточної діяльності. З позиції фінансової діяльності він забезпечує безперервність виробничого процесу та підтримку функціонування підприємства в короткостроковому періоді. Ефективне формування та використання оборотного капіталу сприяє оптимальному розміщенню ресурсів, підвищенню продуктивності та зниженню операційних ризиків [1].

Наявність достатнього оборотного капіталу є ключовим індикатором фінансової стабільності підприємства, оскільки саме він забезпечує безперервність операційної діяльності та здатність суб'єкта господарювання своєчасно виконувати поточні зобов'язання. Оптимальний рівень оборотного капіталу знижує ризики виникнення касових розривів, підвищує платоспроможність і ліквідність підприємства, а також створює фінансовий резерв для реагування на коливання ринкової кон'юнктури, затримки надходження виручки чи зростання витрат. Тоді як його дефіцит може призвести до порушення виробничого циклу, втрати ділової репутації та зростання фінансових ризиків.

У наукових дослідженнях обґрунтовується, що управління оборотним капіталом має бути спрямоване на досягнення оптимального балансу між ризиком втрати ліквідності та ефективністю використання оборотних активів. Раціональна політика управління дає змогу підприємству забезпечити достатній рівень платоспроможності, не допускаючи при цьому надмірного відволікання

фінансових ресурсів у запаси чи дебіторську заборгованість. Надлишкова «замороженість» коштів у цих елементах уповільнює оборот капіталу, знижує його віддачу та негативно позначається на фінансовій стійкості підприємства [2].

Порушення балансу між обсягом оборотних активів та джерелами їх фінансування може призвести до виникнення фінансових труднощів і навіть загрози банкрутства. Зокрема, недостатній рівень оборотних активів підвищує ймовірність перебоїв у виробничому процесі та ризик невиконання поточних зобов'язань, що обумовлює необхідність системного й гнучкого підходу до управління оборотним капіталом з урахуванням галузевих і ринкових умов. Натомість підприємства, які формують достатній обсяг власних оборотних коштів, є більш стійкими до впливу зовнішніх ризиків і здатні забезпечувати стабільність та безперервність своєї діяльності.

Ефективне управління оборотним капіталом ґрунтується на систематичному аналізі його складових та підтриманні оптимального співвідношення між ними. У практиці фінансового менеджменту важливу роль відіграє прогнозування потреб у грошових коштах, що дає змогу завчасно забезпечити платоспроможність підприємства. Не менш значущим є вдосконалення управління запасами й дебіторською заборгованістю, спрямоване на скорочення періоду їх обороту та недопущення надмірного відволікання фінансових ресурсів. Додатково підвищенню ефективності використання оборотного капіталу сприяє застосування короткострокових фінансових інструментів, зокрема факторингу, який дозволяє прискорити обіг коштів і зміцнити ліквідність підприємства [3].

Крім того, адаптація управлінських стратегій до зовнішніх викликів, таких як економічна нестабільність, інфляційні коливання, зміни податкової та регуляторної політики, коливання попиту на продукцію чи послуги, є важливим чинником зміцнення фінансової стійкості підприємств [4]. Гнучке реагування на такі умови дозволяє своєчасно коригувати структуру оборотного капіталу, оптимізувати витрати, перерозподіляти фінансові ресурси між напрямками діяльності та підтримувати ліквідність на стабільному рівні. Це, у свою чергу, не лише забезпечує безперервність операційної діяльності, а й підвищує здатність підприємства зберігати конкурентні позиції на ринку, зменшувати фінансові ризики та створювати умови для довгострокового розвитку навіть за умов нестабільного економічного середовища.

Висновки

Отже, оборотний капітал є критично важливим ресурсом, без якого неможлива стабільне функціонування підприємства. Ефективне управління оборотним капіталом сприяє збереженню платоспроможності, фінансової рівноваги та зміцненню фінансової стійкості підприємства у довгостроковому періоді. Формування оптимального рівня оборотного капіталу, раціональне його використання та систематичний аналіз джерел фінансування дозволяють підприємству забезпечувати фінансову стабільність навіть в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Danyliv Kh., Hembarska N., Fydyin E. Comprehensive analysis of efficiency of working capital of industrial enterprise. Journal of Lviv Polytechnic National University. Series of Economics and Management Issues. 2022. No. 1 (9). PP. 69-80. <https://doi.org/10.23939/semi2022.01.069>.
2. Яскал І. В., Кондрієвич О. В. Комплексний аналіз ефективності використання оборотного капіталу промислового підприємства. Економічний аналіз. Тернопіль, 2018. Том 28. № 3. С. 225-232. DOI: <http://dx.doi.org/10.35774/econa2018.03.225>.
3. Макарович, В. К. Аналіз ефективності факторингових операцій як інструменту управління оборотним капіталом [Текст] / Вікторія Костянтинівна Макарович // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2013. – Том 14. – № 3. – С. 114-122.
4. Мартіянова М. П., Козін Д. А., Андрієнко А. Д. Особливості управління оборотними коштами в умовах невизначеності. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2025. Том 10. № 2. С. 112 – 115. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-2-21>.

Настенко Марія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: nastenkom@ukr.net

Гук Ігор Володимирович – здобувач І (бакалаврського) рівня вищої освіти кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Nastenko Maria N. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Finance and Innovation Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: nastenkom@ukr.net

Huk Ihor – Bachelor's degree student, Department of Finance and Innovation Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, Ukraine.